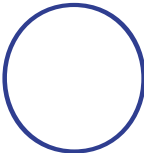

Wstęp do nauk o biznesie

Program autorski

GRZEGORZ BUDAK

W artykule przedstawiono teoretyczne aspekty programu autorskiego, który został wdrożony jako przedmiot uzupełniający w szkole ponadpodstawowej. Program łączy w sobie nauczanie dwujęzyczne, CLIL oraz nauczanie języka angielskiego do celów specjalistycznych w kontekście biznesu i został przygotowany m.in. na podstawie wybranych założeń organizacji P21 – Partnership for 21st Century Skills.

 d kilkunastu lat można obserwować tendencję polegającą na wprowadzaniu do szkół nauczania dwujęzycznego, zintegrowanego nauczania przedmiotowo-językowego, a w technikach oraz szkołach branżowych – nauczania specjalistycznych odmian języka obcego. Celem tych działań jest przygotowanie ucznia do komunikowania się w języku obcym możliwie jak najefektywniej, tak aby w przyszłości sprostał rosnącym wymaganiom stawianym studentom na uczelniach i pracownikom w życiu zawodowym. To podejście w nauczaniu języka obcego od tradycyjnie prowadzonych zajęć różni się głównie wykorzystaniem elementów leksykalnych do osiągnięcia celów lekcji oraz sposobem użycia samego języka obcego: jako narzędzia przekazywania treści ogólnych i (lub) językowych. Ważne jest przy tym, aby optymalnie kształtować tzw. umiejętności życiowe (*life skills*), tj. ukazywać treści i zastosowanie języka w przystępnym dla ucznia kontekście.

Założenia organizacji P21 – Partnership for 21st Century Skills

Wachlarz umiejętności życiowych oraz techniki ich kształtowania podczas zajęć zostały opracowane m.in. przez organizację P21 – Partnership for 21st Century Skills, działającą pod auspicjami National Education Association (NEA). P21 stworzyła model wskazujący cztery umiejętności: komunikację (*communication*), współpracę (*collaboration*), myślenie krytyczne (*critical thinking*) i kreatywność (*creativity*), których opanowanie jest konieczne do optymalnego funkcjonowania w środowisku globalnym oraz szkolnym XXI wieku (więcej informacji na: www.battelleforkids.org/networks/p21). Skorzystanie z modelu polega na kształtowaniu u uczniów tych umiejętności dzięki ich integracji z programem nauczania przez dobór odpowiednich ćwiczeń. Elementami innowacyjnymi dla dydaktyki języka obcego są kontekst i typy świadomości, które powinny być rozwijane podczas zajęć:

- świadomość globalna (*global awareness*),
- świadomość biznesowa (*financial, economic, business and entrepreneurial literacy*),
- świadomość obywatelska (*civic literacy*),
- świadomość zdrowotna (*health literacy*),
- świadomość środowiskowa (*environmental literacy*).

Świadomość globalna i obywatelska to nic innego, jak przygotowanie ucznia do życia w środowisku wielokulturowym oraz wyczulenie go na prawa i obowiązki, które różnić się mogą od funkcjonujących w jego kraju pochodzenia. Świadomość biznesowa to zaznajomienie

uczni z mechanizmami rządzącymi gospodarką rynkową i domeną biznesu. Świadomość zdrowotna i środowiskowa to odpowiednio zwracanie uwagi na zdrowie fizyczne i psychiczne oraz kształtowanie umiejętności i postaw kluczowych w dokonywaniu wyborów dotyczących środowiska naturalnego w perspektywie długoterminowej.

Nauczanie systemów i podsystemów językowych w kontekście nie jest niczym nowym dla metodyki języków obcych. Również tworzenie autentycznej luki informacyjnej (*information gap*) do osiągnięcia celów lekcji i zmotywowania uczniów do współpracy oraz wymiany informacji jest traktowane jako elementarna część każdego ćwiczenia. Nauczanie języka w świetle założeń organizacji P21 – Partnership for 21st Century Skills powinno się jednak odbywać w kontekście jak najbardziej zbliżonym do rzeczywistego, a oddalonym od środowiska klasopracowni, które – według obserwacji autora – w znikomym lub niewystarczającym stopniu kształtuje takie cechy jak: synteza, refleksja, elastyczność i adaptacyjność, umiejętność dokonywania weryfikacji i selekcji informacji oraz korzystania z mediów i technologii, umiejętności przywódcze czy umiejętność współpracy w zróżnicowanym zespole. Oddalenie od środowiska klasy szkolnej można osiągnąć przez zastosowanie ćwiczeń, których nadrzędnym celem jest nie tylko trening umiejętności językowych, ale także rozwój wspomnianych cech. Jedną z przykładowych technik, która łączy oba aspekty, jest studium przypadku – tutaj język jest narzędziem komunikacji, a analiza danego problemu następuje m.in. dzięki odpowiedniej selekcji informacji, krytycznemu myśleniu oraz syntezie i refleksji. Studium przypadku wykorzystuje się często podczas warsztatów i sesji treningowych w środowisku biznesowym, kiedy uczniowie pracują na materiale autentycznym, nieadaptowanym wcześniej przez nauczyciela.

Teoretyczne założenia programu autorskiego

Na podstawie założeń modelu P21 w IV Liceum Ogólnokształcącym im. Stanisława Staszica w Sosnowcu powstał autorski program „Wstęp do nauk o biznesie”, którym we wrześniu 2019 r. uzupełniono program kształcenia m.in. dla uczniów z oddziałów dwujęzycznych. Program, którego koordynatorem jest nauczyciel języka angielskiego Grzegorz Budak, jest realizowany w wymiarze jednej godziny tygodniowo w klasach regularnych oraz dwujęzycznych, obejmuje 81 uczniów i jest prowadzony głównie po angielsku, w mniejszym stopniu po polsku. Fundamentalnym założeniem „Wstępu do

nauk o biznesie” jest rozwijanie dwujęzyczności (aspekt językowy i kulturowy) przez kształtowanie świadomości globalnej oraz biznesowej. Jego cele to:

- integrowanie treści przedmiotowo-językowych;
- doskonalenie umiejętności precyzyjnego i poprawnego językowo przekazu informacji;
- kształtowanie kompetencji międzykulturowych;
- rozwój Cognitive Academic Language Proficiency¹.

Tematyka programu została skategoryzowana w pięciu modułach: trening języka biznesu, analiza danych statystycznych, komunikacja międzykulturowa, korespondencja handlowa oraz prezentacje w języku angielskim. W obrębie tych modułów koordynator przedstawia zagadnienia związane m.in. ze zjawiskiem transferu językowego w środowiskach wielojęzycznych oraz wielokulturowych i z różnicami językowymi w przekazie informacji na przykładzie wybranych kultur. Poza aspektem językowo-kulturowym „Wstęp do nauk o biznesie” zawiera treści teoretyczne uwzględniające terminologię i procesy biznesu w odniesieniu do rynku pracy.

Do wszystkich modułów opracowano materiały edukacyjne oparte na założeniach modelu P21 w zakresie umiejętności XXI w., z naciskiem na kształtowanie świadomości globalnej oraz biznesowej, które zawierają ćwiczenia rozwijające umiejętności wyższego rzędu (analiza i interpretacja danych, formułowanie wniosków i wykorzystywanie ich w dalszej pracy – w nauczaniu języka obcego umiejętność wyższego rzędu jest np. mediacja tekstu). W ramach projektu uczniowie korzystają z platformy edukacyjnej Quizlet, dzięki której mogą swobodnie pracować nad terminologią biznesu w dwóch językach: polskim i angielskim, jak również przejmują kontrolę na procesem uczenia się (*learner autonomy*). Dodatkowo wykorzystywane są materiały autentyczne, np. prezentacje z platformy TEDtalk lub artykuły z magazynu „The Economist”. Metoda projektu i studium przypadku są stosowane w rozwijaniu komunikacji, współpracy (pracy w grupie), kreatywności oraz myślenia krytycznego. Oprócz wspomnianych wcześniej narzędzi program wykorzystuje platformy językoznawcze, m.in. Corpus of Contemporary American English (COCA), YouGlish oraz Linguistic Inquiry and Word Count.

„Wstęp do nauk o biznesie” jako przedmiot uzupełniający rozszerza treści kształcenia o zagadnienia związane ze specjalistyczną terminologią biznesu, z komunikacją międzykulturową, o analizę i interpretację danych

1 Cognitive Academic Language Proficiency (CALP) – termin stworzony przez Jima Cumminsa. Odnosi się do biegłości językowej na poziomie akademickim oraz umiejętności porównywania, klasyfikowania, syntezy i ewaluacji zjawisk, problemów i danych. Terminem powiązany z CALP jest BICS – Basic Interpersonal Communication Skills, definiowany jako umiejętności językowe potrzebne do codziennej komunikacji.

statystycznych oraz trening umiejętności miękkich. W trakcie roku szkolnego uczniowie mogli wpływać na zawartość i kolejność omawianych tematów. Program autorski został zakończony kwestionariuszem składającym się z 15 pytań (13 zamkniętych, 2 otwartych), które w ujęciach jakościowym i ilościowym dotyczyły przedmiotu i sposobu jego prowadzenia. Uczniowie wypełniali kwestionariusz anonimowo w wersji online. W roku szkolnym 2019/2020 „Wstęp do nauk o biznesie” będzie realizowany w klasach pierwszych o profilu matematycznym.

***

Poniżej zaprezentowano wybrane efekty kształcenia programu autorskiego i przykładowe ćwiczenia, które zostały wykorzystane podczas zajęć.

Efekty kształcenia – uczeń:

1. zna swoje mocne i słabe strony jako nienatynny użytkownik języka angielskiego;
2. potrafi zdefiniować elementarne pojęcia i akronimy związane z biznesem oraz zna ekwiwalenty (polskie/angielskie) podstawowych terminów biznesowych;
3. potrafi dostrzec wieloaspektowość danego problemu/zagadnienia;
4. umie analizować dane i wyciągać z nich trafne wnioski;
5. zna i potrafi wykorzystać zaawansowane struktury leksykalne oraz gramatyczne do przekazywania informacji trafnie i klarownie;
6. potrafi dostrzegać tendencje/zależności między danymi;
7. zna składowe efektywnej komunikacji oraz umie je zastosować w praktyce;
8. rozumie i potrafi kontrolować komunikaty niewerbalne (nadawane i odbierane);
9. zna podstawowe normy zachowań w wybranych kulturach;
10. zna formę oraz organizację tekstu pisanego w komunikacji handlowej.

Ćwiczenie 1. Komunikacja międzykulturowa

Po zeskanowaniu kodów QR uczniowie oglądają krótkie filmy, które nawiązują do tematu komunikacji międzykulturowej, i sporządzają notatki w języku angielskim. Następnie, również po angielsku, przedstawiają treść filmów oraz przygotowują pisemne streszczenie każdego z nich. Kolejny etap to zebranie streszczeń przez nauczyciela i przygotowanie na ich podstawie tekstu z lukami.

It's common for people of (1) ..... to give emotional speeches and come later than expected.

The (2) ..... language, also sometimes referred to as Afghan Persian, is one of the most prominent dialects of the modern Farsi (Persian) language. It is spoken by an estimated 5 million people in Afghanistan, where it is an official language and serves as the primary tool of communication.

The abbreviation (3) ..... or ケーワイ is commonly used in text messages and social media. It stands for a person who is unable to read the atmosphere, to pick up the communication that is in the air. This Japanese slang is literally translated as “cannot read the air.”

Tahitians do not have a word for (4) ..... , whereas Eskimos and the (5) ..... lack a word for (6).....

Ćwiczenie 2. Trening języka biznesu

Uczniowie uzupełniają tabelę terminem związanym z biznesem. Uczeń A definiuje dany termin uczniowi B w języku angielskim – później następuje zmiana.

Uczeń A	Uczeń B
consumer discretionary	???
???	insolvency
loss leader	???
???	bootstrapping
endorsement	???
???	merger

Ćwiczenie 3. Analiza danych statystycznych

Uczniowie uzupełniają zdania wyrażeniami związanymi z opisywaniem danych statystycznych. Jedna luka = jedna litera

1. *Property prices have ___oa___ed in the last two years.*
2. *Profits s___um___ed to under \$250 million.*
3. *Her wages ___luc___u___te between £150 and £200 a week.*
4. *The recent boom in mobile phone sales seems to have reached a ___l___te___u.*
5. *We have seen a f___ll of 5% in sales this month.*
6. *Given a choice between the USA and the UK, I'd prefer the ___a___ter.*
7. *Electronic goods ___c___ou___t for over 30% of our exports.*

8. *BT's shares fell dramatically, but ___o___nced back before the end of the day.*
9. *House prices now seem to be le___el___ing off after the steep rises of the last few years.*
10. *The 1990s saw a re___urg___nc___ of mergers and acquisitions.*

Ćwiczenie 4. Korespondencja handlowa

Uczniowie tłumaczą zdania z języka polskiego na język angielski.

Napisz:

Jeżeli już się uporałeś/uporałaś z tą sprawą, zignoruj ten email.

Te sprawy wciąż są nierozstrzygnięte.

Wysyłam skan faktury jako plik PDF.

Data przetargu została przeniesiona na wcześniejszy termin, tj. 19 czerwca 2019.

Otrzymałem/otrzymałam mail, ale nie potrafię otworzyć załącznika.

Ćwiczenie 5. Komunikacja międzykulturowa

Uczniowie pracują z tekstem i wykonują poniższe polecenia oraz znajdują odpowiedzi na poniższe pytania. W tekście zaznaczają kluczowe słowa dla danego pojęcia.

- *Define the concept of ethnocentrism.*
- *What do we call a person who fears or hates foreigners, people from different cultures, or strangers?*
- *What is haptics?*
- *How is gift-giving viewed by different cultures?*
- *What is the difference between monochromic and polychromic cultures?*
- *Define power distance.*
- *Describe relationship-focused countries.*
- *What is masculinity?*
- *What are collectivistic cultures?*
- *Describe deal-focused countries.*
- *What is uncertainty avoidance?*
- *What is the Iron Law of International Business?*
- *Define the concept of melting pot.*
- *Define the concept of individualism.*

GRZEGORZ BUDAK Absolwent filologii angielskiej na Uniwersytecie Śląskim, obecnie doktorant w zakresie językoznawstwa stosowanego. Nauczyciel języka angielskiego w liceum dwujęzycznym oraz autor materiałów edukacyjnych. Jego zainteresowania naukowe obejmują: dwujęzyczność, specjalistyczne odmiany języka angielskiego, transfer językowy oraz komunikację międzykulturową.